

Література:

1. Андрієвська В.М. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти / В.М. Андрієвська, Н.В. Олефіренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 2 (16). – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
3. Ястребов Л.Й. Создание мультимедийных презентаций в программе Microsoft PowerPoint // Вопросы Интернет-образования. – № 41. – Режим доступу до журналу: http://vio.fio.ru/vio_41/cd_site/Articles/glava-00/02.htm

Тетяна Шавловська
(Ізмаїл, Україна)

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНИ

Визначивши національні освітні пріоритети та долучившись до роботи над створенням модернізованої моделі вищої освіти європейського зразка, Україна приступила до реалізації амбітних зусиль з реформування своїх установ, з тим щоб забезпечити прозорість управління, зменшення корупції, посилення демократії, зростання економіки.

Результатом реформи освіти має бути всеосяжна трансформація освітнього сектора. Освіта мусить перетворитися на систему, здатну до саморегуляції – відповідно до викликів суспільного розвитку, які постійно змінюються. Освіта має перетворитися на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому учні й студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знанням протягом життя та застосовувати це знання в практичній діяльності. Освіта має продукувати індивідів, здатних забезпечити прискорене економічне зростання і культурний розвиток країни, свідомих, суспільно активних громадян, конкурентоспроможних на європейському і світових ринках праці. Освіта має стати реальною гарантією забезпечення високих соціальних стандартів. Реалізація цих єдиних для всієї освіти завдань має здійснюватися різними шляхами – через розмаїття освітніх інституцій, форм і методів навчання, запровадження сучасного менеджменту [2].

Розширення міжнародних зв'язків та інтеграція України в світове співтовариство зробило іноземну мову реально затребуваною. Держава і суспільство стали відчувати дійсну потребу в людях, які володіють іноземною мовою практично, а часто і на професійному рівні. Вільне практичне володіння іноземною мовою стало сприйматися як особистісне

значуще досягнення людини. Іноземна мова на сьогоднішній день в повній мірі виконує свої справжні функції як засобу спілкування, залучення до іншої національної культури, важливого інструменту для розвитку інтелектуальних здібностей людини [1, с. 86].

Характеризуючи специфіку предмету «іноземна мова» виділяють такі підходи, що визначають стратегію його навчання і відмінності від усіх інших навчальних дисциплін:

1. Культурологічний підхід (Е.П. Задорожна, М.О. Фаснова, Т.С. Сухобський) полягає у знайомстві з національними реаліями, найважливішими історичними подіями, найбільшими діячами літератури і мистецтва, їхніми творами, представниками науки і техніки, також виявляється в закладанні основ національного бачення світу, навичок і умінь, пов'язаних зі стандартними ситуаціями спілкування, характерними для даної країни;

2. Лінгвокраєзнавчий підхід (Є.М. Верещагіна, В.Г. Костомарова, Т.Д. Томахін) полягає в оволодінні не лише всім комплексом знань, умінь і навичок, пов'язаних з іншомовною культурою, але і знаннями про всі області життя країни мови, що вивчається, його особливості, умінням спілкуватися в різних життєвих ситуаціях в контексті культури країни;

3. Лінгвістичний підхід (М.Д. Городникова, Ю.Н. Караулов, Л.П. Якубинський), відповідно до якого мова розглядається як система цілого ряду модулів – мовних актів, які вважаються елементарними комунікативними одиницями;

4. Комунікативний підхід (І. О. Зимня, Є. І. Пасів, Г.В. Рогова) полягає в навчанні спілкуванню іноземною мовою, що передбачає такі аспекти як «стилістична правильність, доречність, логічність висловлювання, а також володіння формулами мовного етикету»;

5. Ситуативно-тематичний підхід (В.А. Малахова, В.Л. Скалкін, Е.Ф. Тарасов) виходить з того, що в реальних умовах усне мовлення пов'язане з конкретною ситуацією спілкування, яка задається учню / студенту в межах певної теми з метою правильного здійснення ним мовленнєвої дії відповідно до наміченого нами комунікативного завдання [1, с. 88].

Процес навчання іноземної мови, в руслі зазначених вище підходів, пред'являє до вчителя-професіонала в галузі іноземних мов цілий ряд вимог у кваліфікаційній характеристиці вчителя іноземної мови, а саме: вміти на рівні освіченого носія мови відповідати на питання учнів, вступати в дискусію з поточних проблем культурного, наукового, суспільно-політичного життя суспільства; гнучко застосовувати мовні вміння відповідно до комунікативних намірів. У зв'язку з цим ми вважаємо важливим переосмислення змісту і способів формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов.

Рада Європи виділяє п'ять базових компетенцій, необхідних сьогодні будь-яким фахівцям, які в контексті підготовки вчителя іноземної мови набувають особливого звучання, а саме:

- політичні та соціальні компетенції, пов'язані зі здатністю брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, у функціонуванні та розвитку демократичних інститутів;

- компетенції, що стосуються життя в полікультурному суспільстві, покликані перешкоджати виникненню ксенофобії, поширенню клімату нетерпимості і сприяти як розумінню відмінностей, так і готовності жити з людьми інших культур, мов і релігій;

- компетенції, що визначають володіння усним і письмовим спілкуванням, важливим в роботі та громадському житті. До цієї ж групи належить володіння кількома мовами, які набувають все більшого значення;

- компетенції, пов'язані з виникненням суспільства інформації. Володіння новими технологіями, розуміння їх сильних і слабких сторін, здатність критичного ставлення до поширених по каналах ЗМІ та Інтернету інформації та рекламі;

- компетенції, що реалізують здатність і бажання вчитися все життя, не тільки в професійному плані, але і в особистому та суспільному житті [3, с. 15].

Погоджуючись з Е.Г. Тен вважаємо, що підготовка майбутнього вчителя іноземної мови передбачає оволодіння ним цілою низкою спеціальних професійних компетенцій, наприклад, таких як:

- лінгвістична, що припускає знання системи мови та правил її функціонування в іншомовному комунікації;

- соціолінгвістична, що включає в себе знання про те, як соціальні чинники в обох культурах (рідній і культурі іноземної мови) впливають на вибір лінгвістичних форм;

- лінгвокраїнознавча, що припускає наявність знань про основні особливості соціокультурного розвитку країн, мова яких вивчається, на сучасному етапі та вміння здійснювати свою мовну поведінку відповідно до цих особливостей;

- комунікативна, яка передбачає здатність сприймати і створювати іншомовні тексти відповідно до поставленого комунікативного завдання;

- навчально-пізнавальна, що включає оволодіння технікою і стратегією вивчення іноземних мов, формування у студентів способів автономного набуття знань і розвиток іншомовних навичок і вмінь;

- лінгвометодична, що припускає володіння мовою на адаптивному рівні, визначеному конкретною педагогічною ситуацією, і оволодіння вміннями педагогічного спілкування (управління інтелектуальною діяльністю учнів, стимулювання їх мовної діяльності);

- соціальна, що міститься у бажанні та вмінні взаємодіяти з учнями, батьками, колегами;

- стратегічна, що припускає вироблення лінгводидактичних стратегій, які допоможуть майбутньому фахівцю здійснювати вибір технологій навчання з урахуванням психологічних і вікових особливостей учнів [4, с. 24].

Ми визначаємо професійну компетентність вчителя іноземної мови як інтегративну властивість особистості, що виражається в сукупності наступних компонентів: мотиваційний (наявність позитивної мотивації до майбутньої професії); когнітивний (професійні знання: іноземної мови, методики навчання, психолого-педагогічні знання); діяльнісний (професійні вміння та навички: вміння логічно будувати спілкування іноземною мовою, вміння викладати, вміння педагогічного спілкування, здатність до самоосвіти); особистісний компонент (професійно-значущі особистісні якості).

Мотиваційний компонент забезпечує спрямованість на ціннісне засвоєння знань і самовдосконалення в професійній області, включає в себе як мотиви, так і цінності, пов'язані з майбутньою професією вчителя. Когнітивний компонент передбачає сукупність психолого-педагогічних знань, спеціальних знань по предмету і методики його викладання. Основоположним компонентом професійної компетентності педагога виступає діяльнісний, що виражається в уміннях і здібностях особистості [1, с. 89].

Отже, проаналізувавши літературу, присвячену дослідженню проблеми професійної компетентності педагога, ми зробили висновок, що професійна компетентність майбутнього вчителя іноземних мов – це складний комплекс, який включає професійні знання, вміння, навички, готовність до діяльності, а також цілий ряд професійно важливих особистісних якостей таких як: креативність, мобільність, комунікабельність, толерантність, урівноваженість, чуйність, доброзичливість, прагнення до самопізнання, саморозвитку і самореалізації, саморефлексії та ін.

Література:

1. Дубровина Т.С. К вопросу о профессиональной компетентности будущих учителей иностранных языков / Т.С. Дубровина // Молодой ученый. – 2011. – №4. Т.2. – С. 86-89.
2. Концепція розвитку освіти України на 2015-2025 роки / Стратегічна дорадча група «Освіта» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncers.pdf
3. Соловова Е.Н. Формирование филологической компетенции в профильной школе и вузе / Е.Н. Соловова // Иностранные языки в школе. – 2006. – №8. – С. 13-18.

4. Тен Э.Г. Контроль понимания иноязычного текста / Э.Г. Тен // Иностранные языки в школе. – 1999. – №4. – С. 23-26.

Тетяна Шиляєва
(Ізмаїл, Україна)

TRANSLATION OF REALIA IN THE WORKS OF L. TOLSTOY AND A. SOLZHENITSYN

The article deals with the main features of realia in the works of Russian literature and ways of their faithful translation into English. The study is based on the literary texts of L.N. Tolstoy («Two Hussars») and A.I. Solzhenitsyn («One Day in the Life of Ivan Denisovich», «Matryona's Home»). It investigates the main ways of translation of realia and reveals the possible loss of culture-specific information in translation.

The word «realia» is used to name some elements of everyday life, history of a nation that are foreign to the language of another nation or country. I.V. Korunets names such words as units of nationally biased lexicon [3, p. 151]. The word realia comes from medieval Latin, in which it originally meant «the real things», i.e. material things, as opposed to abstract ones. In translation studies the term is used to refer to concepts which are found in a given source culture but not in a given target culture [7, p. 126]. S. Vlahov and S. Florin, the Bulgarian translators, were the first to carry out an in-depth study of realia. They determine realia to be a particular category of the expressive vocabulary, including words and word-combinations naming the objects of life, culture, history of a nation which are unfamiliar to another one. The researchers note that the process of realia translation needs a particular approach because they do not have a corresponding equivalent in other languages as they are bearers of national and historical connotation [2, p. 2].

The penetration of a nation's culturally biased specific notions into other national languages is realized in different historical periods through various channels and in most different conditions including literary texts and their translations.

The task of our investigation is to analyze the use of realia in the works of Russian writers and study the ways of their translation. We singled out several thematic groups of realia in the investigated material and classified them according to the principle suggested by S. Vlahov and S. Florin who note that realia differ in the nature of their subject matter, i.e. close relationship of denotatum with the people, country, tribe or at least a social community on the one hand and the historical period on the other hand, which forms appropriate national (local) and/or historical flavor